

---

# POLACY ZAGRANICĄ

ORGAN RADY ORGANIZACYJNEJ POLAKÓW Z ZAGRANICY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SPOŁECZNYM

KULTURALNYM I GOSPODARCZYM

---

ROK II — 1931

Biblioteka Jagiellońska



1001966410

71  
W A R S Z A W A

RADA ORGANIZACYJNA POLAKÓW Z ZAGRANICY

Koszykowa 6a m. 1. Tel. 8-75-79.

KOMISJA REDAKCYJNA

Mieczysław Fularski, Adam Lisiewicz, Stanisław Paprocki, Mieczysław Szawleski, Bolesław Srocki, Stefan Szwedowski, Gustaw Załęcki

REDAKTOR

Kazimierz Zieleniewski

# TREŚĆ

## I ZAGADNIENIA IDEOWO-PROGRAMOWE I ORGANIZACYJNE

	Nr.	Str.
K. Z. Roczny dorobek	1	1
K. Jeziorański. Mniejszości polskie wobec kongresów Genewskich	1	17
A. Stebelski. Współżycie narodowości	2	<del>33</del>
W. Sworakowski. Zagadnienie spisu i statystyki Polonji Zagranicznej	2	37
T. Katelbach. Zakordonowy odłam Polonji Zagranicznej	3	71
I. Wołkowicz. Rozwój pracy harcerskiej zagranicą	3	73
W. Sworakowski. Zagadnienie spisu i statystyki Polonji Zagranicznej	3	77
S. L. Wśród rodaków naszych na zachodzie Europy.	4	<del>97</del>
Dr. W. Rosiński. Emigracja w programie Ligi Morskiej i Kołojalnej.	4	111
* * * Wstęp.	5 — 6	133
Z. Leszniewski. Polska Młodzież Akademska w przygranicznych państwach.	5 — 6	134
S. Knauff. Kształcenie młodzieży emigracyjnej w kraju.	5 — 6	137
J. Sokołowski. Znaczenie wychowania fizycznego.	5 — 6	145
I. Wołkowicz. Letnie obozy harcerskie zagranicą.	5 — 6	146
S. Turowiczówna. Zespoły Teatralne wśród Polonji Zagranicznej	5 — 7	<del>156</del>
K. Z. Współpraca gospodarcza z Macierzą.	7	173
K. Z. Wyłom w granicy.	8 — 9	205
K. Z. Z Turkestanu do wskrzeszonej Ojczyzny.	10	261
W. Smogorzewski. Nowoczesny przykład szerzenia prawdy o Polsce.	10	269
K. Jeziorański. VII-my Kongres Mniejszości Narodowych w Genewie.	10	273
K. Z. Naprzód.	11—12	297
S. Lenartowicz. Rozwój Prac Rady Organizacyjnej w roku 1930/31 na tle uchwał I Zjazdu Polaków z Zagranicy.	11—12	301
M. Szawlewski. Sprawa współpracy gospodarczej Polonji Zagranicznej, z Macierzą	11—12	320

## II SPRAWY POLSKIE W POSZCZEGÓLNYCH OŚRODKACH POLONJI ZAGRANICZNEJ

	Nr.	Str.
<b>Austrja</b>		
Dr. B. Tenenbaum. Polacy w Austrii.	4	115
<b>Brazylja</b>		
W. G. Kowalski. Znaczenie Sejmików Centralnego Związku Polaków w Brazylji.	8 — 9	238
<b>Czechosłowacja</b>		
E. Chobot. Spis ludności w Czechosłowacji 1 grudnia 1931 r.	7	178
<b>Francja</b>		
W. Zabczyk. Górnik polski we Francji i jego obrona zawodowa	1	10
W. Nawojska. Organizacja kół młodzieży szkolnej we Francji	5 — 6	<del>153</del>

<b>Holandja</b>			
B. Janik. O emigracji polskiej w Holandji . . . . .	2	42	
<b>Łotwa</b>			
Arm. Or. Z życia Polonji Łotewskiej . . . . .	7	186	
<b>Niemcy</b>			
J. Łangowski. Akcja Związku Polaków w Niemczech . . . . .	4	97	
C. Zagórski. Kolonje letnie dla dzieci polskich z Niemiec. . . . .	5 — 6	141	
<b>Stany Zjednoczone</b>			
Ks. Dr. S. Janicki. Czem jest Zjednoczenie Polskie Rzymo- Katolickie w Ameryce . . . . .	1	7	
K. Z. Jak się kształtuje życie polskie wychodztwa w Stanach Zje- dnoczonych. . . . .	3	65	
Ankieta o wychowaniu i ideałach młodzieży polsko-amerykańskiej. . . . .	5 — 6	151	
C. Łukaszewicz. Wychodztwo a propaganda polska w Ameryce. . . . .	7	182	
Ks. B. Celichowski. Zjednoczenie Polskie Rzymo-Katolickie . . . . . w Stanach Zjednoczonych . . . . .	8 — 9	211	
Wł. Gytacki. Mowa przy odsłonięciu pomnika Wilsona. Wrażenia z Polski . . . . .	8 — 9	214	
L. Tomaszewicz. Polonja Amerykańska w poszukiwaniu współ- pracy z Macierzą . . . . .	8 — 9	217	
K. Sypniewski. Orędzie do członków Związku . . . . .	8 — 9	223	
J. Olejniczak. Orędzie na Sejm Zjednoczenia. . . . .	8 — 9	226	
J. Stryjewski. Fundacja Kościuszkowska i jej współpraca z Radą Organizacyjną . . . . .	8 — 9	231	
Głosy prasy polsko-amerykańskiej o Radzie Organizacyjnej . . . . .	8 — 9	233	
Garść informacji o organizacjach społecznych Polonji w Stanach Zjednoczonych . . . . .	8 — 9	236	
T. Nowacki. Współpraca handlowa Polski z wychodztwem w Sta- nach Zjednoczonych A. P. . . . .	10	265	

### III KRONIKA ŻYCIA BIEŻĄCEGO POLAKÓW ZAGRANICĄ

<b>Argentyna</b>			
Odezwa Poselstwa R.P. do Kolonji Polskiej. . . . .	4	121	
Porozumienie wśród Polaków w Argentynie. . . . .	8 — 9	242	
<b>Austria</b>			
Utworzenie Związku Młodzieży Polskiej. . . . .	7	193	
Zasłużona placówka akademicka w Wiedniu. . . . .	10	279	
Ze spraw oświatowych. . . . .	10	279	
<b>Australja</b>			
Emigranci z Polski. . . . .	10	285	
<b>Belgja</b>			
Obchód historycznych rocznic w Winterslag. . . . .	1	21	
Odezwa Centralnego Związku Towarzystw Polskich. . . . .	3	85	
Uznanie Centr. Zw. Towarzystw Polskich dla Rady Organizacyj. . . . .	5 — 6	158	
Zjazd Centralnego Zw. Towarzystw Polskich w Belgji. . . . .	7	193	
Z życia młodzieży szkolnej . . . . .	7	193	
Kongres Młodzieży Polskiej . . . . .	10	280	
<b>Brazylja</b>			
Zdrowy odruch wobec przeciwpolskiej propagandy. . . . .	1	25	
Dziesięciolecie Związku „Oświata”. . . . .	2	56	
Prace Centralnego Związku Polaków postępują naprzód. . . . .	3	85	
Organizacja pierwszego Sejmika C. Z. P. . . . .	4	122	



Walka przeciw antypolskiej kampanji Nittiego w prasie Brazylijskiej.	5 — 6	164
Brasil — Polonia.	7	198
Echa pobytu Prezesa Rady Organizacyjnej.	8 — 9	243
Działalność Centralnego Związku Polaków.	10	284
Manifestacje narodowe w Guarany Mirim.	10	284
Budowa domu Młodzieży Polskiej w Kurytybie.	10	285
Towarzystwo „Kościuszko“ w Rio de Janeiro.	10	286

## Chiny

Zakończenie roku szkolnego w gimnazjum polskiem im. H. Sienkiewicza w Harbinie.	8 — 9	244
---	-------	-----

## Czechosłowacja

Związek Polski na Morawach.	1	22
Jubileusz pośła E. Choboty.	3	86
Czytelnia polska w Korzycach.	4	122
Polski Związek Szkolny na Morawach.	5 — 6	159
Kursy Oświatowe.	5 — 6	159
Odczyt w radjo ostrawskiem.	5 — 6	160
Walne zebranie Macierzy Szkolnej.	7	194
Rozwój prywatnego szkolnictwa polskiego.	10	280
Z życia polaków na Słowaczyźnie.	10	281

## Danja

Obchód 100-letniej rocznicy Powstania Listopadowego.	2	49
Obrady Rady Naczelnej Związku Robotników Polskich.	5	86
Odpowiedź Treviranusowi.	5 — 6	160

## Estonja

Kursy języka polskiego.	2	49
-------------------------	---	----

## Francja

Zjazd Związku Polskich Towarzystw Wschodniej Francji.	2	49
Uchwały Zjazdu Nauczycielskiego w Paryżu.	2	50
Roczny Zjazd Związku Robotników Polskich.	4	123
Stosunek nauczycielstwa do Rady Organizacyjnej.	4	124
Kongres Sekcyj Polski C. G. T. w Lens.	5 — 6	160
Piękna manifestacja w Champenoux pod Nancy.	10	282

## Holandja

Działalność Związku Polskich Towarzystw.	1	23
Pożegnanie jednego z działaczy społecznych na wychodźstwie.	2	51
Walne zebranie Związku Polskich Towarzystw.	4	125
Posiedzenie Związku Polskich Towarzystw.	5 — 6	162

## Jugosławja

Z życia kolonji polskiej w Nowym Martyńcu.	1	23
Szkoła polska w Oroslawju.	2	53

## Kanada

Polsko-Kanadyjski Klub.	5 — 6	166
Uroczystość 24-lecia istnienia Związku Polaków w Toronto.	7	199

## Litwa

Udział polaków w życiu akademickiem.	1	24
Obchody listopadowe.	2	53
5 rocznica polskiej organizacji akademickiej w Kownie.	2	53
10-lecie gimnazjum polskiego w Wiłkomierzu.	2	53
Polska konferencja pedagogiczna w Kownie.	7	195
Litwini o polskiej spółdzielczości kredytowej w Litwie.	7	195
Nowe pismo polskie.	7	196
Polacy w samorządach miejskich.	7	197

## **Łotwa**

Organizacja akcji wyborczej.	3	87
Wybory do samorządów.	4	125
Polskie Towarzystwo Rolnicze.	5 — 6	163
Echa represyj antypolskich.	8 — 9	244
Polacy w wyborach do Sejmu.	10	282

## **Meksyk**

Stowarzyszenie polskie „Polonja“	5 — 6	166
Kolonja polska organizuje się.	10	287

## **Niemcy**

Zjazd Konstytucyjny Zw. Polskiej Młodzieży Akademickiej z Zagranicy.	5 — 6	163
Związek kół śpiewaczych na Śląsku Opolskim.	5 — 6	164
Walny Zjazd Związku Polaków w Zach. Niemczech.	7	197
Nowe pismo polskie.	8 — 9	244
Represje prasowe.	8 — 9	245
Uchwały Konstytucyjnego Zjazdu Pol. Mł. Ak. z Zagranicy w dniach 24 i 25 maja 1931 r.	8 — 9	241

## **Persja**

Stowarzyszenie polskie w Teheranie.	2	54
-------------------------------------	---	----

## **Peru**

Bilans kolonizacji polskiej.	10	287
------------------------------	----	-----

## **Rumunja**

Powstanie Komitetu Porozumiewawczego.	1	24
Konsolidacja żywności polskiego w Rumunji.	2	55
Gospodarka rolna w polskich ośrodkach.	4	127
Polak w Rumunji.	4	127
Sprawy szkolne.	7	197
Działalność „Polskiego Związku Szkolnego“.	8 — 9	245

## **Stany Zjednoczone**

Polski pałac prasy w Buffalo.	1	26
Kolegium Zw. Naucz. Pol. w Cambridge Springs padło pastwą ognia.	1	27
5-lecie Szkoły Rady Oświatowej w Nowym Yorku.	2	57
Sejm walny Związku Narodowego Polskiego.	5 — 6	166
Polak na wysokim stanowisku w Chicago.	5 — 6	167
Profesor Mierzwa — doktorem prawa.	7	199
Polacy z Ameryki na uroczystościach Wilsonowskich w Poznaniu.	8 — 9	246

## **Szwajcaria**

Walny Zjazd robotników polskich w Szwajcarii.	7	198
---	---	-----

## **Turcja**

Stowarzyszenie „Dom Polski“ w Konstantynopolu.	1	25
Blok Towarzystw Polskich na Bliskim Wschodzie.	2	56
Blok Polaków Bliskiego Wschodu.	7	200

## **Węgry**

Praca Stowarzyszenia Polaków na Węgrzech.	3	89
Powrót do kraju delegata na I-szy Zjazd Polaków z Zagranicy.	3	91

## **IV KRONIKA RADY ORGANIZACYJNEJ POLAKÓW Z ZAGRANICY**

13 posiedzenie Prezydium Rady w dniu 1 grudnia 1930 r.	1	28
Gwiazdka dla dzieci polskich zagranicą	1	31
14 posiedzenie Rady w dniu 13 stycznia 1931 r.	2	60
Współpraca ze Związkiem Teatrów Ludowych	2	63

Zebrań Komisji Redakcyjno-programowej Rady Organizacyjnej . . . . .	2	64
Zaszczytna uchwała powzięta w Danji . . . . .	3	91
15 posiedzenie Prezydium Rady w dniu 28 stycznia 1931 r. . . . .	3	92
Odnaczenie Członków Rady Organizacyjnej . . . . .	3	94
Wizytacja wychodźstwa we Francji . . . . .	3	95
16 posiedzenie Prezydium Rady z dnia 24 marca 1931 r. . . . .	4	128
17 " " " " " 1 kwietnia 1931 r. . . . .	4	129
Zmiana adresu Rady Organizacyjnej . . . . .	4	130
Delegacja Porozumiewawcza Organizacji Emigracyjnych i Mniejszościowych . . . . .	5 — 6	168
Konferencja w sprawie możliwości reemigracji ze Stanów Zjednoczonych A. P. . . . .	5 — 6	169
Wyjazd prezesa Rady Organizacyjnej do Brazylii . . . . .	5 — 6	169
19 posiedzenie Prezydium Rady w dniu 28 maja 1931 r. . . . .	7	201
20 " " " " " 24 czerwca 1931 r. . . . .	7	202
21 " " " " " 1 lipca 1931 r. . . . .	7	202
Pierwsza konferencja gospodarcza . . . . .	7	203
Sprawa pomocy polakom w Łotwie . . . . .	7	204
Działalność Rady Organizacyjnej Pol. z Zagr. za okres letni 1931 . . . . .	8 — 9	247
1-sza konferencja gospodarcza w sprawach współpracy Polonji Zagranicznej z Macierzą . . . . .	8 — 9	249
„Polacy Zagranicą” o Polonji w Stanach Zjednoczonych Am. Pł. . . . .	8 — 9	259
22 posiedzenie Prezydium Rady z dnia 9 września 1931 r. . . . .	10	288
Pobyt Prezesa Rady Org. w Brazylii . . . . .	10	289
Powrót z Zagranicy dyrektora Biura Rady . . . . .	10	289
Konferencja w sprawie oświaty w Stanach Zjednoczonych A. P. . . . .	10	289
Organizacja kursów wychowania fizycznego . . . . .	10	289
Broszura informacyjna o Radzie . . . . .	10	289
Marszałek Senatu Wł. Raczkiewicz, nowoobрани prezes Rady Org. . . . .	11—12	299
Trzeci Zjazd Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy dnia 8 i 9 listopada 1931 r. w Warszawie . . . . .	11—12	327
Uchwały III Zjazdu Rady Organizacyjnej . . . . .	11—12	339
23 posiedzenie Prezydium Rady w dniu 30 października 1931 r. . . . .	11—12	352
Zebrań Informacyjne Rady Organizacyjnej . . . . .	11—12	358

## V R Ó Ź N E

Książki nadesłane . . . . .	1	31
Sprawa pomocy Polakom w Łotwie . . . . .	2	62
Z Komitetu pomocy Polakom w Litwie . . . . .	2	64
Kalendarz Emigracyjny. Rok 1931 . . . . .	3	95
Książki nadesłane . . . . .	3	95
Komunikat o kursie bibliotekarskim . . . . .	3	96
Uwadze Emigrantów . . . . .	3	96
Osadnictwo w Południowej Ameryce . . . . .	4	128
Bibliografja artykułów w czasopismach krajowych . . . . .	4	130
Od Redakcji . . . . .	5 — 6	170
Z żałobnej karty . . . . .	7	200
Obywatelski uczynek „Książnicy-Atlas” . . . . .	8 — 9	240
Z żałobnej karty . . . . .	8 — 9	259
Wolna trybuna . . . . .	10	277
Bibliografja artykułów w czasopismach krajowych . . . . .	10	291
Wesołych Świąt . . . . .	10	293
Od Redakcji . . . . .	11—12	351
Utworzenie „Funduszu Żelaznego Szkolnictwa Pol. Zagranicą” . . . . .	11—12	351
Polski Instytut Współpracy z Zagranicą . . . . .	11—12	358
Związek Obrony Kresów Zachodnich . . . . .	11—12	359
Bibliografja artykułów w czasopismach krajowych . . . . .	11—12	359



Rok II

# „POLACY ZAGRANICĄ”

M I E S I Ę C Z N I K

poświęcony sprawom społecznym, kulturalnym i gospodarczym  
Polonji Zagranicznej.

Wydawnictwo

Rady Organizacyjnej Polaków Zagraniczy

(Wyłonionej na I-szym Zjeździe Polaków z Zagranicy w r. 1929)  
z siedzibą w Warszawie.

O r g a n

centralnej instytucji społecznej dla spraw rodaków zamieszkałych  
zagranicą.

---

M I E S I Ę C Z N I K

# „POLACY ZAGRANICĄ”

najdokładniej, ze wszystkich pism w kraju, odzwierciedla troski naszego wychodźstwa, akcję narodową wśród mniejszości polskich zagranicą i wysiłki społeczeństwa polskiego nad zacieśnieniem kulturalnej i gospodarczej więzi łączności między zagranicznym odłamem naszego Narodu, liczącym około 8 milionów Polaków, a 30-miljonową Odrodzoną Rzeczpospolitą Polską.

Prenumerata roczna wynosi w kraju — 15 złotych, zagranicą — 2 dol. 50 cent.

Cena pojedynczego numeru — 1 zł. 50 gr., podwójnego — 2 zł. 50 gr.

Należność za prenumeratę uprasza się wpłacać na konto P. K. O. 13414.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Koszykowa 6a, m. 1.

Biuro Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy.

Pojedyncze numery do nabycia w stołecznych księgarniach: M. Arcta (Nowy Świat 35) „Biblioteki Polskiej” (Nowy Świat 23/25), Gebethnera i Wolfa (Krakowskie Przedmieście 15), F. Hoesicka (Senatorska 22), J. Mortkowicza (Mazowiecka 12), na prowincji — we wszystkich większych księgarniach i w księgarniach kolejowych towarzystwa „Ruch”.